

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.3.10.2024(12)
BMP.0790.3.2.2025

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na wystąpienie Pana Rzecznika z 30 grudnia 2024 r.¹, przy którym przesłano trzy raporty z badania spraw dotyczących oskarżonych wymienionych w wystąpieniu, oraz na wystąpienie z 20 stycznia 2025 r.² dotyczące stosowania środków przymusu bezpośredniego w trybie ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o *środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*³, z uwzględnieniem stanowiska Komendanta Głównego Policji, uprzejmie przedstawiam informacje pozostające w zakresie właściwości Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Na wstępie pragnę wskazać, że kwestie poruszane przez Pana Rzecznika były omawiane na posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP 5 lutego 2025 r. podczas przedstawienia *Informacji na temat stosowania środków przymusu bezpośredniego w trakcie zatrzymania*, w którym uczestniczyli m.in. przedstawiciele Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Funkcjonariusze Policji realizując zadania wynikające z ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*⁴, w określonych przypadkach, mogą używać lub wykorzystywać środki przymusu bezpośredniego oraz broń palną. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania odbywa się na zasadach określonych w *ustawie*⁵.

Zgodnie z zasadami wynikającymi z *ustawy* funkcjonariusz Policji, środków przymusu bezpośredniego może użyć:

- po uprzednim bezskutecznym wezwaniu osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz po uprzedzeniu jej o zamiarze użycia tych środków (art. 34 ust. 1 *ustawy*⁶);
- w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o możliwie jak najmniejszej dolegliwości (art. 6 ust. 1 *ustawy*),

---

¹ o sygn. IX.517.1073.2024.MK, IX.517.1131.2024.MK.

² o sygn. IX.517.1073.2024.MK

³ Dz.U. z 2024 r. poz. 383, z późn. zm., dalej: *ustawa*.

⁴ Dz.U. z 2024 r. poz. 145, z późn. zm.

⁵ art. 16 *ustawy o Policji*.

⁶ Wyjątki od tej zasady określa art. 34 ust. 2 *ustawy*.

- w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę (art. 7 ust. 1 ustawy), przy czym od użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej należy odstąpić, gdy cel ich użycia lub wykorzystania został osiągnięty (art. 7 ust. 2 ustawy),
- z zachowaniem szczególnej ostrożności, uwzględniając ich właściwości, które mogą stanowić zagrożenie życia lub zdrowia policjanta lub innej osoby (art. 7 ust. 3 ustawy).

Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, oraz osób o widocznej niepełnosprawności policjant może użyć wyłącznie siły fizycznej w postaci technik obezwładnienia. Natomiast w przypadku, gdy zachodzi konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie policjanta lub innej osoby, a użycie siły fizycznej wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, oraz osób o widocznej niepełnosprawności, jest niewystarczające lub niemożliwe, policjant może użyć innych środków przymusu bezpośredniego (w tym kajdanek) lub broni palnej. Użycie środka przymusu bezpośredniego następuje wówczas z uwzględnieniem jego właściwości oraz stanu osoby, wobec której ma być użyty (art. 9 ustawy).

Jednym ze środków przymusu bezpośredniego są kajdanki. W zakresie użycia kajdanek, niezależnie od przywołanych zasad, ustawodawca w treści art. 11 ustawy określił ogólne przypadki, w których mogą one być użyte. W obowiązującym stanie prawnym wskazanego środka przymusu bezpośredniego można użyć w przypadku konieczności podjęcia działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia, jak również przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji.

Należy również zwrócić uwagę, że biorąc pod uwagę proporcjonalność użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego do stopnia zagrożenia, kajdanki zakładane na ręce i kajdanki zakładane na nogi zajmują w ustawie miejsce bezpośrednio po sile fizycznej (art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy).

Nie można zatem zgodzić się z twierdzeniem jakoby policjanci zastosowali wobec osób wskazanych w wystąpieniu Pana Rzecznika jednocześnie dwa środki przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek zakładanych na ręce i nogi, albowiem zdefiniowany w ustawie katalog środków przymusu bezpośredniego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 2 wskazuje, że jednym ze środków przymusu bezpośredniego są kajdanki: a) zakładane na ręce, b) zakładane na nogi, c) zespolone.

Zgodnie z dyspozycją art. 13 ust. 1 ustawy, w celu zapobieżenia ucieczce osoby ujętej, doprowadzanej, zatrzymanej, konwojowanej lub osoby pozbawionej wolności, a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji tych osób, policjant może użyć prewencyjnie następujących środków przymusu bezpośredniego: siły fizycznej w postaci technik transportowych, kajdanek, kaftana bezpieczeństwa, pasa obezwładniającego, kasku zabezpieczającego.

Kajdanek zespolonych lub kajdanek zakładanych na nogi zgodnie z art. 15 ust. 5 ustawy można użyć wyłącznie wobec osób:

- 1) agresywnych,
- 2) zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z użyciem broni palnej, materiałów wybuchowych lub innego niebezpiecznego narzędzia lub przestępstwa, o którym mowa w art. 115 § 20 (przestępstwo o charakterze terrorystycznym), art. 148 (zabójstwo) lub art. 258 (udział w zorganizowanej grupie przestępczej, kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny*⁷,
- 3) pozbawionych wolności.

Kajdanek zakładanych na nogi używa się równocześnie z kajdankami zakładanymi na ręce (art. 15 ust. 7 ustawy).

W kontekście powyższego, zastrzeżenie, że osoby konwojowane nie były agresywne, nie były karane dyscyplinarnie oraz nie były uczestnikami zdarzeń nadzwyczajnych, nie wyklucza możliwości zastosowania kajdanek zespolonych lub kajdanek zakładanych na nogi, w przypadku realizacji konwoju osoby pozbawionej wolności, gdyż poprawne uprzednie zachowanie danej osoby nie jest gwarantem jej właściwego zachowania w przyszłości, w tym w toku realizowanego konwoju.

Podkreślenia wymaga również, że – zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy – decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego funkcjonariusz Policji podejmuje samodzielnie⁸.

Prewencyjne stosowanie kajdanek przez policjantów, w określonych sytuacjach pozwala uniknąć możliwych negatywnych następstw zaniechania takiego działania, przyczyniając się do wyeliminowania zachowania mogącego zagrażać życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu policjanta, osoby konwojowanej lub postronnej, a tym samym narażać funkcjonariusza Policji na zarzut niedopełnienia obowiązków służbowych.

Umiejętność przewidywania możliwych do wystąpienia scenariuszy zdarzeń i zachowań osób konwojowanych w skuteczny sposób zapobiega wystąpieniu wydarzenia nadzwyczajnego oraz umożliwia realizację ustawowego zadania Policji, jakim jest ochrona życia i zdrowia oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra. Należy mieć również na uwadze, że niewłaściwa ocena ryzyka i w jej efekcie odstąpienie od zastosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek, może przyczynić się do ucieczki osoby zatrzymanej/konwojowanej, zagrażając bezpieczeństwu jej samej i osób postronnych, narażając jednocześnie funkcjonariusza Policji na zarzut niedopełnienia obowiązków służbowych.

Niezależnie od powyższego informuję, że:

- Prokuratura Rejonowa Warszawa-Mokotów w Warszawie prowadzi śledztwo⁹ w sprawie o czyn z art. 231 § 1 k.k., obejmujące m.in. kwestie dotyczące stosowania przez funkcjonariuszy Policji środków przymusu bezpośredniego

---

⁷ Dz.U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm., dalej: k.k.

⁸ Wyjątki w tym zakresie zostały określone w art. 35 ust. 4 pkt 1 ustawy.

⁹ sygn. akt 4311-1.Ds.872.2024.

wobec ks. Michała O. w trakcie jego konwojowania. Przedmiotowe postępowanie pozostaje w toku;

- Prokuratura Rejonowa Warszawa Praga-Północ w Warszawie prowadzi postępowanie sprawdzające¹⁰ w kierunku czynu z art. 231 § 1 k.k. dotyczące pobytu p. Urszuli D. w Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV. Przedmiotowe postępowanie pozostaje w toku.

W kwestiach dokonywania przez funkcjonariuszy Policji sprawdzenia prewencyjnego p. Urszuli D. oraz p. Karoliny K. w trakcie pobytu w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych należy dodatkowo wskazać, że Komendant Główny Policji udzielił w przedmiotowym zakresie odpowiedzi Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich pismem o sygn. I.dz. Ia-639/2025 z 4 lutego 2025 r.

Ponadto, z informacji przekazanych przez Komendę Główną Policji wynika, że uwzględniając rekomendacje Rzecznika Praw Obywatelskich oraz mając na względzie zapewnienie optymalnego poziomu funkcjonowania policyjnych miejsc prawnej izolacji, w szczególności w zakresie zapewnienia i przestrzegania praw osób tam umieszczonych, I Zastępca Komendanta Głównego Policji skierował wystąpienie do komendantów wojewódzkich/Komendanta Stołecznego Policji. W treści przedmiotowego wystąpienia zobowiązano komendantów do wdrożenia jednolitego standardu we wszystkich jednostkach Policji w zakresie wydawania żywienia osobom zatrzymanym i umieszczonym w policyjnych miejscach prawnej izolacji w oparciu o podmioty świadczące usługi cateringowe lub inne o podobnym charakterze, zapewniające porcjowane i gotowe do spożycia posiłki, jak również do wprowadzenia mechanizmów gwarantujących realizację czynności sprawdzenia prewencyjnego wobec umieszczonych w policyjnych miejscach prawnej izolacji zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, ze zwróceniem szczególnej uwagi na kwestie zapewnienia podczas wykonywania tych czynności policjanta tej samej płci co osoba sprawdzana.

Z poważaniem

z up. Czesław Mroczek

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

---

¹⁰ sygn. akt 4322-1Ds.649.2024.